

Gondnokság

Köszöntelek a Mozaik Egyesület Autizmusról *szülőknek című online edukációs programjában!* Ha még nem láttad, javaslom, hogy nézd meg az oktató program bevezető videóját, így képet kaphatsz arról, milyen céllal hoztuk azt létre, és hogyan tudod hatékonyan elsajátítani a benne foglalt ismereteket.

Ebben a videóban a gondnoksággal kapcsolatos legfontosabb információkat foglaljuk össze.

A gondnokság egy olyan jogintézmény, amelyet azoknak az embereknek a számára hoztak létre, akik saját ügyeikben nem képesek dönteni. A funkciója tehát elsődlegesen a támogatás, és a védelem. Ugyanakkor ezeket a funkciókat helyettes döntéshozatal útján valósítja meg, tehát a gondnokság egyben korlátoz is.

Mit jelent ez a gyakorlatban? Ha valaki pl. az alacsony intellektuális képességei miatt nem képes az őt érintő döntéseket meghozni, akkor a gondnoka dönt helyette. Vagyis a döntés joga és egyben az ezzel kapcsolatos felelősség is a gondnokra száll.

A gondnokságnak két fajtája van, a részlegesen korlátozó és a teljesen korlátozó gondnokság. Részlegesen korlátozó gondnokság esetében csak bizonyos ügycsoportokra vonatkozó döntésekben van korlátozva az érintett, ilyen szokott lenni pl. a szerződések megkötése. Teljesen korlátozó gondnokságnál gyakorlatilag minden döntést a gondnok hoz meg.

Gondnokból többféle is van. Létezik a gondnok, aki állandóan és hosszú távon látja el a gondnoki feladatokat. Ő lehet pl családtag, barát, bárki, aki a feladatra alkalmas és a gondnokolt elfogadja. Ha ilyen ember nincs az érintett mellett, akkor hivatásos gondnok látja el a gondnoki teendőket. Ő nem végez ápoló-gondozó tevékenységet, jellemzően a vagyonnal gazdálkodik, illetve a képviselőt látja el. Ő nem családtag, hanem egy olyan személy, akit a Gyámhivatal rendel ki és ellenőriz. Létezik még ügygondnok, aki egy adott ügygel kapcsolatban jár el, illetve ideiglenes gondnok is, aki meghatározott ideig végzi a gondnoki teendőket. Ő akkor szokott képbe kerülni, mikor hirtelen van szükség gondnok rendelésre, nincs idő a hosszadalmas procedúrára.

Beszéltem már arról, ki lehet gondnok. Arra is érdemes kitérni, ki nem láthat el gondnoki tisztséget. Nem lehet gondnok, aki maga is gondnokság alatt áll, aki ellen a gondnokolt tiltakozik, vagy akivel szemben érdekellentét áll fenn. A gondnokot a bírósági döntés után a gyámhivatal rendeli ki, munkáját is a gyámhivatal ellenőrzi.

De miért beszélünk bíróságról? A gondnokság alá helyezés erős jogi gesztus, hiszen döntési jogot vonunk meg, és ruházunk át valaki másra. Ezért ez a lépés csak bírósági eljárás keretében történhet meg.

A gondnokság alá vételi eljárás indulhat a gyámhivatalnál, vagy a bíróságnál, de a folyamatban mindenképp megkerülhetetlen a bíróság szerepe. A bíróság feladata meghallgatni a tanúkat, különös tekintettel az érintettre. Orvosszakértő kirendelése, vele közösen annak meghatározása, hogy indokolt-e a gondnokság, és ha igen, teljesen, vagy

részlegesen korlátozó gondnokságra van szükség. A bíróságnak azt is tisztáznia kell, hogy a jogvédelem csak gondnokság alá helyezéssel biztosítható-e.

Felmerül a kérdés, hogy mit tehetünk, ha nem szeretnénk, vagy nem szükséges a fogyatékos ember jogait korlátozni, de mégis szükség van segítségre. Az ilyen esetekben nagyon hasznos a támogatott döntéshozatal. A támogatott döntéshozatal esetében nincs gondnok, hanem támogató segíti az érintettet. A gondnoksággal ellentétben itt nem korlátozzuk az érintett döntései meghozatalában, viszont azoknak következményeit is viselnie kell.

A támogatott döntéshozatal intézése nem bírósági eljárás, az intézése egyszerűbb, a Gyámhivatalnál történik.

Összefoglalva, a gondnokság célja a védelem, de közben mindig szem előtt kell tartani az érintett ember méltóságát és önrendelkezését is. Ennek érdekében fontos megtalálni azt a pontot, ahol annyi korlátozással élünk, amennyi elkerülhetetlen.

Az "Autizmus-jogok és lehetőségek" című modul első videójának végére értél. A videóhoz kapcsolódó, tíz kérdésből álló ellenőrző teszt kitöltése hatékonyan segíthet abban, hogy rögzüljenek a hallott információk, ezért javaslom, hogy szánj rá pár percet. Találkozunk a következő videóban!